

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

FEMTE AFDELING

SAG A.S. mod FRANKRIG

(Klage nr. 46240/15)

DOM

STRASBOURG

Den 19. april 2018

Denne dom bliver endelig på de betingelser, der er fastsat i artikel 44, stk. 2, i Konventionen. Der kan foretages mindre formelle ændringer i dommen.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

I sagen A.S. mod Frankrig

har Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (femte afdeling), der har behandlet sagen

i ét kammer bestående af:

Angelika Nußberger, *formand*,

Erik Møse,

André Potocki,

Síofra O’Leary,

Mārtiņš Mits,

Gabriele Kucsko-Stadlmayer,

Lado Chanturia, *dommere*,

og Claudia Westerdiek, *justitssekretær for afdelingen*,

efter at have voteret i lukket retsmøde den 20. marts 2018

dags dato afsagt følgende dom:

PROCEDURE

1. Sagen opstod i forbindelse med en klage (nr. 46240/15), der er rettet mod den franske republik, og som en marokkansk statsborger, hr. A.S. ("klager"), indbragte for Domstolen den 21. september 2015 i medfør af artikel 34 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder ("Konventionen"). Formanden for afdelingen har imødekommet klagers fremsatte begæring om hemmeligholdelse af identitet (regel 47, stk. 4, i procesreglementet).

2. Klager blev repræsenteret ved N. Meseci, advokat i Paris. Den franske regering ("regeringen") var repræsenteret ved dens ansatte, hr. F. Alabrune, direktør for juridiske anliggender i Europa-ministeriet og udenrigsministeriet.

3. Klager, der påberåber sig artikel 3 i Konventionen, påstår navnlig, at han er blevet udvist til Marokko, selv om han risikerede at blive udsat for behandlinger, der strider mod Konventionens artikel 3, og at han har været udsat for sådanne behandlinger efter sin hjemsendelse.

4. Den 5. oktober 2016 blev regeringen underrettet om klagepunkterne vedrørende artikel 3, 8, 34 i Konventionen, artikel 1 i protokol nr. 7 til Konventionen samt artikel 14 kombineret med artikel 3 og 8 i Konventionen og artikel 1 i protokol nr. 7 til Konventionen. Klagen blev med hensyn til det øvrige afvist i henhold til regel 54, stk. 3, i Domstolens procesreglement.

5. Klager har ligeledes indbragt en begæring om midlertidige foranstaltninger. Domstolen henviser til nedenstående præmis 23.

SAGENS BAGGRUND

I. DE FAKTISKE OMSTÆNDIGHEDER I SAGEN

6. Klager blev født i 1970.

A. De faktiske forhold indtil indbringelse af sagen for Domstolen

7. Klager ankom i 1991 til Frankrig. Han giftede sig med en fransk statsborger og fik to børn, der ligeledes er franske. Han opnåede fransk statsborgerskab den 22. april 2002.

8. Ifølge den ministerielle udvisningsafgørelse, der blev truffet mod klager den 14. august 2015, havde han foretaget talrige rejser siden 2002 til Syrien, Jordan, Saudi-Arabien og Marokko, hvor han havde etableret mange kontakter med almindeligt kendte islamister i disse lande. Han foretog allerede i 2004 pengeoverførsler til navnlig Saudi-Arabien og Jordan. Han havde en vedvarende aktivitet på internettet, navnlig en meget omfattende elektronisk korrespondance mellem maj 2005 og oktober 2008 på forskellige islamistiske hjemmesider. Klager rejste til Afghanistan i maj og juni 2009 for at føre væbnet, hellig krig - jihad. Ved ankomsten sluttede han sig til en lejr, der var knyttet til en gruppe talebanere, og han købte et krigsvåben og deltog derefter i en ekspedition, der skulle angribe en udenlandsk militærkonvoj. Han deltog i optagelsen af en video, hvor han - bevæbnet med sin kalashnikov, erklærede: ”Vi er Al Qaida i den islamiske republik Afghanistan”. Da han i september 2009 vendte tilbage til Frankrig, begyndte han, idet han udviklede sig under den islamitiske indflydelse, at hverve navnlig marokkanske statsborgere med henblik på at sende dem til Afghanistan, Irak og Somalia for at kæmpe. Han indsamlede ligeledes penge til fordel for terrororganisationer i Afghanistan.

9. Han blev ved dom af 22. marts 2013, der blev afsagt af kriminalretten, *tribunal correctionnel*, i Paris idømt syv års fængsel, frakendt samtlige borgerlige rettigheder, politiske og familierettigheder i en periode på fem år og konfiskering af de beslaglagte aktiver på grund af, at han i 2007, 2008, 2009 og frem til den 30. april 2010 havde deltaget i en forbrydersammenslutning med henblik på forberedelse af en terrorhandling i Paris, på det nationale territorium, i Marokko, Iran og Afghanistan. Han blev indsat i arresthuset i Réau.

10. Han blev den 28. maj 2014 omfattet af en bekendtgørelse om fortabelse af statsborgerskab i medfør af dommen mod ham fra kriminalretten i Paris. Det var endvidere understreget i bekendtgørelsen, at afsigelsen om en foranstaltning med fortabelse af fransk statsborgerskab mod ham ikke indebar, at han var gjort statsløs. Han indgav et annulationssøgsmål for forvaltningsrådet og den øverste franske domstol i forvaltningsretlige spørgsmål, *Conseil d'État*, mod denne foranstaltning, hvori han til støtte for sin klage begærede forelæggelse for forfatningsrådet, *Conseil constitutionnel*, af et forhåndsspørgsmål om forfatningsmæssighed (”QPC”) vedrørende §§ 25, 1°, og 25-1 i den borgerlige lov, *code civil*, og § 421-2-1 i straffeloven, *code pénal*.

11. Forvaltningsrådet henviste ved sin afgørelse af 31. oktober 2014 forhåndsspørgsmålet om forfatningsmæssighed til forfatningsdomstolen vedrørende § 25, 1°, og § 25-1 i den borgerlige lov med hensyn til visse betingelser for fortabelse af statsborgerskab. Den 23. januar 2015 vurderede forfatningsrådet, at disse bestemmelser var i overensstemmelse med forfatningen.

12. Den 11. maj 2015 afviste forvaltningsrådet klagers klage over bekendtgørelsen af 28. maj 2014, idet rådet vurderede, at retten for en udlænding til at opnå statsborgerskab i en stat, der har tiltrådt den europæiske menneskerettighedskonvention, og til at bevare det, ikke er én af de rettigheder og friheder, der er anerkendt af denne. Rådet vurderede ligeledes, at bekendtgørelsen er i overensstemmelse med national ret og EU-lovgivningen.

13. Den 22. maj 2015 anmodede klager Domstolen om i medfør af regel 39 i Domstolens procesreglement at ophæve den bekendtgørelse om fortabelse af statsborgerskab, som klager var omfattet af.

Den 22. maj 2015 underrettede justitskontoret ved Domstolen, der have registreret denne klage under nr. 24576/15, klager om, at den "ikke ville gøre indsigelse mod bekendtgørelsen", idet denne anmodning åbenlyst lå uden for anvendelsesområdet for regel 39 i procesreglementet.

Den 10. juli 2015 oplyste justitssekretariatet ved Domstolen klager om, at hans klage ikke overholdt de formelle krav for fremsættelse af klage.

14. Klager indgav en asylansøgning under frihedsberøvelsen den 13. juli 2015, hvori han påberåbte sig frygt i tilfælde af tilbagesendelse til Marokko.

15. Den 22. juli 2015 fremsatte departementsudvalget for udvisning i Seine-et-Marne ("Comex"), der består af tre dommere, en positiv udtalelse om udvisning af klager.

16. Den 27. juli 2015 gennemførte en beskyttelsesmedarbejder fra Det Franske Direktorat for Flygtninge og Statsløse, OFPRA, en videokonference med klager. Der er følgende relevante uddrag fra det referat, der blev udarbejdet:

"Spørgsmål ("Q"): *Man kan forstå, at de personer, der arresteret i Marokko, har oplyst Deres navn. Kender De disse personer?*

Svar ("R"): Jeg sværger i Guds navn på, at jeg fortæller sandheden; jeg kender kun to personer fra den gruppe af personer, der har oplyst min identitet; den første er vores nabo, der blev bortført på grund af mig, fordi man havde set ham sammen med mig i Marokko; selv det marokkanske parlament har omtalt hans historie.

Q: *Hvad hedder han?*

R: [LAR].

Q: *Hvad hedder den anden?*

R: Jeg kender ikke denne person sådan direkte (...)

Q: *Ved De, hvordan disse personer er blevet behandlet efterfølgende?*

R: Amnesty International har udarbejdet en rapport om disse personer og har erklæret, at de er blevet bortført og tortureret; rapporten udkom i 2010 og i den blev der omtalt

bortførelser, der fandt sted mellem januar og juli 2010, og der er nævnt navne, herunder på disse personer; i øvrigt har selv det marokkanske parlament omtalt disse bortførelseshistorier; i 2012 omtalte arabiske informationskanaler hændelserne i forbindelse med en demonstration, der fandt sted i Marokko med det formål at begive sig til sædet for efterretningstjenesterne for at kræve samtlige politiske fanger løsladt og ophør med tortur og bortførelse; jeg har et dossier hos Amnesty international hos min advokat; samtlige dokumenter, der angår mig, er på hans kontor;

(...)

Q: Ved De, hvad der skete med de personer, der blev arresteret i 2010?

R: Ifølge de oplysninger, som jeg fik af min første advokat, ser der ud til, at alle blev dømt; retssagen faldt sammen med det arabiske forår.

(...)

Q: Ved De, om disse personer er dømt, og hvis de er det, hvilke domme de har fået, og om de har klaget over mishandling... ?

R: Jeg ved, at den nabo, som jeg fortalte Dem om, blev idømt to års fængsel, anklaget for ikke at have meldt mig for at være taget til Afghanistan, men han havde ikke oplysninger om mig, for da jeg tog til Afghanistan, rejste jeg fra Frankrig og ikke fra Marokko; undersøgelsesdommeren sagde en sætning, der har brændt sig fast i mit hoved; hun sagde til mig: ”De er heldig med, at De blev arresteret af de franske myndigheder”; hun sagde det til mig med et smil.

Q: Ved De, om disse personer har klaget over mishandling?

R: Jeg har hørt, at de indsatte blev tortureret inde i fængslet: der findes i øvrigt videoer på YouTube inde fra fængslerne, som dokumenterer de mishandlinger, som de indsatte blev udsat for, videoerne viser strejke blandt de indsatte og deres familie for at støtte dem; der er også en video, hvor man ser militærfolk skyde mod de indsatte inde i fængslet; det er intet i hele mit dossier i Frankrig, der henviser til, at jeg skulle have begået alvorlige ting i Frankrig; mit dossier er rent, det eneste problem stammer fra Marokko;

Q: Hvis De vender tilbage til Marokko, har De grundlag for at sige, [at] De vil blive udsat for mishandling?

R: Ja, jeg risikerer at blive bortført i lufthavnen, som det er sket for ca. 30 andre personer før mig, jeg frygter, at jeg vil blive tortureret; i mit dossier i Marokko anklager myndighederne mig for at have relationer i flere lande, navnlig i Somalia, Sahel, Algeriet, Kenya, Syrien; efter tre års efterforskning i Frankrig har dommeren besluttet at frikende mig for samtlige anklager vedrørende mine påståede relationer i disse lande, da de har ikke har noget bevis; de har alene dømt mig på grund af min rejse til Afghanistan;

(...)

Q: Ønsker De at tilføjet noget?

R: Jeg er bange for at blive bortført og tortureret for at få mig til at indrømme noget, som jeg ikke har begået; jeg tror ikke, at de marokkanske efterforskere er mere effektive end de franske efterforskere, der har brugt tre år på mig uden at finde noget, og som har erklæret, at mit dossier er clean; det eneste, jeg ønsker, er at leve i fred og ro sammen med mine børn (...)

17. Den 30. juli 2015 modtog Domstolens justitssekretariatet en ny klage fra klager, der blev registreret under nummer 38090/15.

Den 5. august oplyste justitssekretariatet klager om, at hans klage ikke overholdt de formelle krav for fremsættelse af klage.

18. Den 14. august 2015 blev klager omfattet af en udvisningsafgørelse, hvori der var nævnt hans tidligere forankring til den radikale islamitiske bevægelse, hans erhvervede militærerfaring i det pakistanske-afghanske område, omfanget af hans relationer med de jihadistiske bevægelser i udlandet, og hvor konklusionen var, at han repræsenterede en yderst alvorlig trussel for den offentlige orden og sikkerhed. Der var i afgørelsen lagt vægt på, at han under arrestationen havde været skyld i flere medindsattes radikaliserings, der efterfølgende var klar til at tage til Syren for føre hellig væbnet krig, og da han blev løsladt fra fængslet, skulle han have været rede til at danne en jihad-inspireret gruppe med henblik på at gennemføre eller anstifte en terrorhandling på det nationale territorium eller i udlandet. Det var endelig anført i afgørelsen, at den ikke gjorde et urimeligt indgreb i klagers privatliv og familieliv, idet han allerede havde haft talrige ophold i og rejser til udlandet.

Det land, som klager skulle tilbagesendes til, var imidlertid ikke bestemt i afgørelsen af 14. august 2015.

19. Den 25. august 2015 afviste OFPRA, der traf afgørelsen i henhold til den prioriterede procedure, klagers asylansøgning med følgende begrundelser:

”Med hensyn til arten af den pågældende persons frygt ved tilbagesendelse til Marokko fremgår det af oplysningerne i hans sagsakter, at han reelt den 22. marts 2013 af 14. afdeling ved retten for større sager, *Tribunal de grande instance*, i Paris blev idømt fængselsstraf for deltagelse i en forbryderorganisation med henblik på forberedelse af en terrorhandling i 2007, 2008, 2009 og 2010 frem til den 30. april 2010 i Paris, på det nationale territorium, i Marokko, i Iran og i Afghanistan. Henset til arten af denne strafferetsdom og den nationale og internationale kontekst kan det forekomme legitimt, at de myndigheder i Marokko, der har ansvaret for den offentlige sikkerhed, over for ham iværksætter kontrol- og overvågningsforanstaltninger ved hans tilbagevenden til Marokko, uden at disse foranstaltninger må kvalificeres som forfølgelse i henhold til artikel 1A2 i Geneve-konventionen og artikel L. 711-1 i [CESEDA (- lov om udlændinges indrejse og ophold og om asylret)]

Der er i øvrigt ingen oplysninger, der gør det muligt at vurdere, at disse personer, der er præsenteret som hans medskyldige, skulle være dømt i Marokko af andre grunde end grunde, der er relateret til spørgsmål om den offentlige sikkerhed, og der er dermed ingen oplysninger, der gør det muligt at vurdere, at strafferetssager skulle anlægges mod ham af det marokkanske retsvæsen af årsager, der kan sidestilles med én af de årsager, der er omhandlet i artikel 1A2 i Geneve-konventionen.

Med hensyn til de overgreb, som den pågældende person erklærer, at han vil kunne blive udsat for i forbindelse med foranstaltninger iværksat mod ham af de marokkanske myndigheder af hensyn til den offentlige sikkerhed, skal det understreges, at den efterforskning, der har ført til hans arrestation, er foretaget som led i et tæt samarbejde mellem de franske og de marokkanske myndigheder, og at den pågældende person hverken har fremlagt oplysninger om eller nævnt, at hans advokat er i besiddelse af oplysninger, der kan fastslå, at de personer, der er præsenteret som hans medskyldige og retsforfulgt i Marokko, skulle have været udsat for behandlinger, der kan sidestilles med umenneskelig eller vanærende behandling under

efterforskningen og den efterfølgende retssag. I øvrigt oplyser ingen af de konsulterede kilder, navnlig dokumenterne fra Amnesty International, som han fremlægger under sagen, at de personer, der er dømt i denne sag i Marokko, herunder de to personer, som han har oplyst, at han kender, skulle have været udsat for behandlinger, der kan sidestilles med umenneskelige eller vanærende behandlinger (...)

Det fremgår dermed af samtlige relevante oplysninger i den pågældende persons asylansøgning, at den frygt, han giver udtryk for ved tilbagesendelse til Marokko efter afsoningen i Frankrig, ikke kan anses for baseret på én af de årsager, der er omhandlet i artikel 1A2 i Geneveflygtningekonventionen, og at der i øvrigt ikke er oplysninger, der gør det muligt at vurdere, om han ville blive udsat for umenneskelige eller vanærende behandlinger i forlængelse af straffedommen, hvor proceduren var genstand for et tæt samarbejde mellem de franske myndigheder og de marokkanske myndigheder.”

20. OFPRA henviste ligeledes til, at de marokkanske myndigheders anvendelse af princippet *ne bis in idem* er af en sådan karakter, at klagers frygt kunne udelukkes, og at der ikke eksisterede oplysninger, som skulle gøre det muligt at antage, at samme myndigheder ville anlægge nye retssager, da forholdene var omfattet af en endelig strafferetlig domfældelse i Frankrig. OFPRA understregede, at klager har kunnet vende tilbage til Marokko efter at være vendt tilbage fra Afghanistan i 2009 og rejse ind i Frankrig efter en måneds ferie, og at hans familiemedlemmer, selv om de i et vist tidsrum efter hans arrestation havde afholdt sig fra at rejse til Marokko, efterfølgende uden nævneværdige problemer var vendt tilbage til dette land.

21. Den 21. september 2015 besluttede indenrigsministeren ved bekendtgørelse, at destinationslandet var Marokko. Afgørelsen blev forkyndt for klager samme dag, mens det fremgår af hans advokats erklæringer, der ikke er bestridt på dette punkt, at præfekturet for Seine-et-Marne, ligeledes samme dag, over for ham havde bekræftet, at der endnu ikke var truffet en afgørelse.

22. Klager fik den 22. september 2015 kl. 07.55, hvor han blev løsladt, forkyndt afgørelsen om udvisning til Marokko, der var blevet truffet den 14. august 2015.

23. Om formiddagen samme dag indgav klagers repræsentant en begæring for Domstolen om en midlertidig foranstaltning i henhold til regel 39 i Domstolens procesreglement.

Kl. 10.45 anmodede justitskontoret ved Domstolen regeringen om at fastsætte den præcise dato for klagers udvisning.

Kl. 12.05 oplyste justitskontoret regeringen om, at den faste dommer i medfør af ovennævnte bestemmelse havde besluttet at meddele regeringen, at den ikke skulle gennemføre udvisningen af klager til Marokko inden den 25. september 2015. Klager blev desuagtet sendt tilbage til Casablanca samme dag kl. 12.35.

B. Faktiske forhold i Frankrig efter indbringelse af sagen for Domstolen

24. Den 22. september 2015 indgav klager for dommeren i hastesager ved den administrative domstol ("TA") i Melun en begæring om beskyttelse af grundlæggende rettigheder, "*référé-liberté*", (§ L. 521-2 i forvaltningsloven, *code de justice administrative*). Klager anmodede imidlertid i sit sidste processkrift hastesagsdommeren om at konstatere, at begæringen var uaktuel på grund gennemførelse af afgørelsen af 14. august 2015.

25. Hastesagsdommeren afviste den 23. september 2015 begæringen med den begrundelse, at alene den administrative domstol i Paris var kompetent til at behandle klagers begæring.

26. Den administrative domstol i Paris afviste den 30. juni 2016 klagers søgsmål om annullering af afgørelsen af 14. august 2015, hvori indenrigsministeren havde bekendtgjort udvisningen, og afgørelsen af 21. september 2015, hvori tilbagesendelseslandet blev fastsat.

27. Klager ankede denne dom for den administrative appeldomstol ("CAA") i Paris. Ankesagen verserer stadig.

28. I mellemtiden havde klager den 27. november 2015 indbragt en klage for den nationale domstol for asylret (*Cour nationale du droit d'asile* - CNDA) mod afgørelsen fra OFPRA af 25. august 2015.

29. Den 21. december 2016 afviste CNDA klagen af følgende årsager:

"3. For det første, selv om hr. [A.S.] erklærer, at han frygter de marokkanske myndigheder på grund af domfældelsen i Frankrig og efterfølgende i Marokko for terroraktiviteter, er der ikke andre bevæggrunde for den kamp, der kæmpes af de marokkanske myndigheder mod terror på egen jord, end de, der kræves af nødvendigheden for at garantere den offentlige sikkerhed, og intet gør det muligt at fastslå eller understøtte, at denne kamp skulle være forbundet med årsager som race, religion, nationalitet eller politiske holdninger, der tillægges klager; den frygt, som klager påberåber sig, henhører som følge heraf ikke under anvendelsesområdet for artikel 1, A, 2, i Genevekonventionen;

4. For det andet såfremt det antages, at reglen *non bis in idem*, ifølge klager, skulle have været en hindring for domfældelse for terror i Kongeriget Marokko på grund af den tidligere domfældelse i Frankrig for samme forhold, som de han er dømt for i Marokko, hvilket på ingen måde er fastslået, så kan den påståede overtrædelse af denne regel fra myndighedernes side i en asylansøgers hjemland, der har været genstand for en endelig strafferetlig domfældelse i Frankrig, hverken kvalificeres som en umenneskelig eller vanærende straf eller behandling eller som følge heraf som en alvorlig krænkelse i henhold til ovennævnte bestemmelser under litra b) i § L. 712-1 i loven om udlændinges indrejse, ophold og om asylret, *code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile*;

5. For det tredje fremgår det af nylige og offentliggjorte kilder og navnlig af rapporterne fra De Forenede Nationers særlige rapportør om tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (A/HRC/22/53/Add.2) af 11. marts 2013 fra arbejdsgruppen om vilkårlig tilbageholdelse (A/HRC/27/48/Add.5) af 4. august 2014, fra Human Rights Watch fra juni 2013 med titlen "*Just sign here*":

unfair trials based on confessions to the police in Morocco” fra Amnesty International fra maj 2015 med titlen *”Shadow of impunity: torture in Morocco and Western Sahara”*, eller endvidere det fælles kommuniké fra de to sidste organisationer og Det Internationale Forbund for Menneskerettigheder (FIDH) af 21. november 2016 med titlen *”Maroc: Condamnations basées sur des ”aveux” douteux”*, at anvendelsen af umenneskelig eller vanærende behandling af retsforfulgte og arresterede personer i forbindelse med bekæmpelse af terror er et vedvarende problem i Marokko; disse kilder bekræfter øget anvendelse i spændte situationer, som for eksempel i tilfælde af terror, af tortur og mishandling af personer under afhøring; i disse publikationer er der navnlig omtalt vold og trusler mod mistænkte, der skal få dem til at underskrive dokumenter, undertiden på et sprog, de ikke forstår, og som indeholder tilståelser; den marokkanske straffelovgivning tillægger politirapporter, der er baseret på disse tilståelser, en meget stor bevisværdi; dommerne afviser generelt at efterprøve de sigtedes påstande om at være blevet tortureret; den marokkanske lov tillader tilbageholdelse af mistænkte terrorister i op til tolv dage, hvor de isoleres, og deres nære ikke informeres, og hvor adgang til advokat kan ske på et sent tidspunkt; i den foreliggende sag har hr. [A.S.] imidlertid ikke fremsat påstande, om at han skulle været blevet tortureret, da han vendte tilbage til Marokko, eller på nogen som helst måde tvunget til at underskrive en falsk tilståelse; han blev arresteret allerede ved ankomsten til Casablanca, uden at hans nære blev informeret om hans situation, og selv om han først kunne møde sin advokat på et sent tidspunkt under tilbageholdelsen, når disse krænkelse af hans rettigheder, hvor beklagelige de end måtte være, ikke op på et niveau af en tilstrækkelig grovhed til at kunne betragtes som umenneskelig behandling; dommen på fem års fængsel, som den pågældende person blev idømt den 10. marts 2016, kan ikke kvalificeres som uforholdsmæssig henset til de forhold, han lægges til last; selv om klager gør gældende, at dommerne i den strafferetlige afdeling i første instans ved appeldomstolen i Rabat udelukkende lagde tilståelser fra hans påståede medskyldige til grund, der under tortur skulle have udpeget ham som formidler og tilrettelægger af en terrorcelle, har han ikke i denne henseende understøttet sine påstande med noget håndgribeligt bevis; det fremgår for nærværende af sagens akter og navnlig af dommen af 23. marts 2013 fra retten for større sager, *Tribunal de Grande Instance*, i Paris, at hans forankring i den radikale islamistiske bevægelse, hans forbindelser med Al Qaida og hans involvering i en struktur, der navnlig har til formål at hverve frivillige til jihad i konfliktområder, har kunnet efterprøves på grundlag af talrige beviser ud over ved vidneudsagn fra hans landsmænd, der er dømt i Marokko;

6. For det fjerde fremgår det af de nævnte kilder samt en rapport, der blev offentliggjort den 31. oktober 2012 af det marokkanske menneskerettighedsråd med titlen *Crisis in prisons: a shared responsibility*, at forholdene i de marokkanske fængsler kan være prækære og særdeles vanskelige for personer, der er dømt i forbindelse med terrorhandlinger; i nærværende sag foreligger der en skrivelse, der fremstår som affattet af hr. [A.S.] fra fængslet i Tiflet, hvori han beskriver sine erfaringer i fængslet; i denne korrespondance omtaler den pågældende person ikke fysisk vold, som han måtte have været udsat for siden fængslingen, men han klager over, at han flere gange er blevet flyttet, og at han på hvert sted i fængslet har oplevet utilstrækkelig komfort, hygiejne og adgang til pleje; i fængslet i Tiflet 2, hvor han for nærværende afsoner sin straf, oplyser han, at han er indespærret i en celle med primitivt udstyr, manglende luft og lys, får beskedne måltider, korte gårdture på de varmeste tidspunkter af dagen og har en meget begrænset kontakt med omverdenen, uden at kunne gøre sine rettigheder gældende; dog

kan de forhold, som hr. [A.S.] er fængslet under, således som de er beskrevet af ham selv, ikke fastslå, at han af den årsag skulle være offer for forsætlig behandling med henblik på at ydmyge ham, nedværdige ham eller give han fysiske eller psykologiske følgeskader, der kan kvalificeres som umenneskelige eller vanærende handlinger;

7. I henhold til punkterne 4 til 6 gør de informationer, der er til rådighed for Domstolen i forbindelse med straffesagen, hvorefter hr. [A.S.] er blevet dømt i Marokko og forholdene i hans fængsel, det ikke muligt at anse det som fastslået, at han siden sin tilbagevenden til hjemlandet skulle have været udsat for en umenneskelig eller vanærende straf eller behandling i henhold til ovennævnte bestemmelser under litra b) i § L. 712-1 i loven om udlændinges indrejse, ophold og om asylret (...)

30. Klager erklærer, at han har indgivet en kassationsbegæring vedrørende dommen fra CNDA.

C. Om de hændelser, der fandt sted i Marokko, efter indbringelse af sagen for Domstolen, således som de er beskrevet af klager

31. Klager ankom til Casablanca den 22. september 2015 ca. kl. 15.

32. Han beretter, at han blev arresteret allerede ved ankomsten og tilbageholdt på politistationen i Casablanca. Hans nære blev først informeret om hans situation den 30. september 2015.

Han blev den 2. oktober 2015 varetægtsfængslet af en dommer og indsat i arresthuset i Salé. Samme dag gav en undersøgelsesdommer ved appeldomstolen i Rabat tilladelse til, at han kunne mødes med en advokat for forberedelse af forsvaret.

33. Den 14. oktober 2015 indgav klager via sin advokat en begæring om midlertidig løsladelse. Denne begæring blev uden tvivl afvist, idet Domstolen konstaterer, at klager på et senere tidspunkt blev overført til arresthuset i Tiflet.

34. Den 10. marts 2016 kendte kriminalafdelingen ved retten i første instans i Rabat, efter at have vurderet, at de franske domstole kun havde dømt klager for en del af de forhold, han lægges til last, ham skyldig i forhold sammen med en organiseret bande, der gik ud på at forberede og begå terrorhandlinger, for besiddelse og ulovlig anvendelse af skydevåben og ammunition i forbindelse med et kollektivt projekt, der tog sigte på en alvorlig krænkelse af den offentlige orden, for at tilskynde til og overbevise tredjemand om at begå terrorhandlinger. Retten idømte klager fem års ubetinget fængsel.

35. Den 21. december 2016 løslod appeldomstolen i Salé klager med den begrundelse, at han havde afsonet hele sin straf i Frankrig for de samme forhold, som han var blevet dømt for i Marokko. Klager har imidlertid ikke overdraget genparten af denne afgørelse til Domstolen.

II. RELEVANT RET OG NATIONAL PRAKSIS

A. National ret vedrørende erhvervelse og fortabelse af fransk statsborgerskab

[...]

B. National ret vedrørende udvisning og indsigelse mod en sådan afgørelse

[...]

C. Asylret og asylprocedure

43. De generelle principper for den såkaldte prioriterede asylbehandling er opsummeret i dommen *I.M. mod Frankrig*, (nr. 9152/09, præmis 49-63, 2. februar 2012).

III. INTERNATIONALE TEKSTER OG DOKUMENTER

44. Domstolen henviser til dommen *Ouabour mod Belgien* (nr. 26417/10, præmis 49 til 55, 2. juni 2015).

45. Ngo'en Amnesty International bemærker i sin rapport "Shadow of impunity: Torture in Morocco and Western Sahara", der blev offentliggjort i maj 2015:

"Morocco has taken important steps to address and prevent the serious human rights violation of torture and other ill-treatment, a violation that is prohibited by international and national law in all circumstances. It has long been a state party to the Convention against Torture, and in November 2014 acceded to the OPCAT, undertaking to improve prevention of torture and other ill-treatment through independent monitoring of places of detention. Its transitional justice process that began in 2003 accepted state responsibility for torture and awarded compensation for many survivors. In 2012 the authorities invited the Special Rapporteur on torture to visit the country. Such steps have been accompanied by unprecedented government pledges to eradicate torture and other ill-treatment.

Despite these positive developments, torture and other ill-treatment remain all too frequent, and torturers continue to get away with their crimes. Indeed, the authorities have persistently failed to address impunity. During the period of the work of the IER (2003-2010), victims were not allowed to reveal the identity of their torturers in the course of public hearings, and the resulting impunity left a dark legacy that lives on.

The cases reported to Amnesty International reflect a failing that the Special Rapporteur on torture, Juan E. Méndez, noted following his visit to Morocco and Western Sahara in September 2012, pointing to *"the apparent absence of prompt and thorough investigations into all cases of torture and ill-treatment, prosecution of the perpetrators, and the provision of effective remedies and reparations, including rehabilitation services, for all victims of torture and ill-treatment."*

The Special Rapporteur added that: *"the practice of cruel treatment persists in ordinary criminal cases, and when there are highly charged events, such as a perceived threat to national security, terrorism or large demonstrations, there is a corresponding increase in acts of torture and ill-treatment during the detention and arrest process"*

This finding also largely corresponds to the information that Amnesty International has obtained independently, much of it since the Special Rapporteur's visit, suggesting that the deficiencies he identified have yet to be satisfactorily addressed by the Moroccan authorities."

46. Det amerikanske udenrigsministerium bemærker i sin "Country Reports on Human Rights Practices – Morocco", der blev offentliggjort den 13. april 2016:

"In 2013, at the invitation of the government, the UN Working Group on Arbitrary Detention visited prisons in Sale, Tangier, Tetouan, Casablanca, and Laayoune in Western Sahara. The group's report, released in August 2014, stated that "in cases related to state security, such as cases involving terrorism, membership in Islamist movements or supporters of independence for Western Sahara, the Working Group on Arbitrary Detention found that there was a pattern of torture and mistreatment during arrest and in detention by police, in particular agents of the National Surveillance Directorate."

In the event of an accusation of torture, the law requires judges to refer a detainee to a forensic medical expert when the detainee or lawyer requests it, or if judges notice suspicious physical marks on a detainee. According to government-provided data, there were 13 cases of alleged police torture presented to the legal system during the year, although authorities did not provide specific examples. The UN Working Group on Arbitrary Detention, human rights NGOs, and media documented prominent cases of authorities' failure to implement provisions of the antitorture law.

During the year the government announced several cases where it conducted investigations into allegations of torture. For example, in January independent Arabic-language daily *Akhbar al-Yaum al-Maghrebiya* reported that Minister of Justice Mustapha Ramid ordered judicial police of Casablanca to investigate the accusations of torture made by a man imprisoned in the Ain Qadous penitentiary in Fes. The man, arrested by authorities on charges of drug trafficking, accused police in Fes of forging records of his arrest and interrogation and of torturing him during interrogations. The accuser stated that authorities held him with handcuffs behind his back throughout the investigation and that police subjected him to physical violence, which led him to lose consciousness. He added that he did not make the declarations appearing in the accusation records and that he had signed them under threat of torture. In another example, local media reported that in March the regional command of the royal gendarmerie sent a commission consisting of 16 members to the Tamaslouht gendarmerie center in the region of Marrakech to investigate complaints against two gendarmes accused of mistreating three brothers in the gendarmerie's facilities. There were no further updates on these cases at year's end.

Despite several investigations into torture, there were no reported cases of authorities punishing any individuals during the year. Moreover, in several cases complainants received two- and three-year sentences and fines for making "false allegations of torture" and "reporting a crime that the complainant knows has not been committed." In its May report, AI asserted that in the past 12 months, eight such individuals faced legal sanctions for "making false allegations of torture." In August 2014 authorities sentenced Wafae Charaf, a human rights and political activist, to two years in prison and a fine of dirhams 50,000 (\$5,025) for allegedly falsely reporting being abducted and tortured by unknown persons; she remained in prison at year's end."

RETLIGE BETRAGTNINGER

I. OM DEN PÅSTÅEDE OVERTRÆDELSE AF ARTIKEL 3 I KONVENTIONEN

47. Klager finder, at han ved gennemførelse af tilbagesendelsen til Marokko ville risikere at blive udsat for behandlinger, der strider mod Konventionens artikel 3, der er citeret nedenfor. Klager fremsætter ligeledes i sit processkrift af 23. januar 2017 klager over forholdene i fængslerne i Salé og Tiflet.

"Ingen må underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller vanærende behandling eller straf."

48. Regeringen gør indsigelse mod denne påstand.

A. Om antagelse til behandling i realiteten

1. Parternes argumenter

49. Regeringen påberåber sig en indsigelse grundet manglende udtømmelse af de nationale retsmidler. Den gør gældende, at klager havde indbragt sagen for Domstolen, inden den nationale domstol for asylret, CNDA, havde truffet afgørelse om hans anmodning om anerkendelse af flygtningestatus og dermed ikke havde undersøgt risikoen for at blive udsat for behandlinger, der strider mod artikel 3 i Konventionen. Den understreger i øvrigt, at klagers klage over afgørelsen om udvisning af 14. august 2015 stadig verserer for de almindelige administrative domstole, og at denne klage ville gøre det muligt for ham at forberede eller korrigere de påståede overtrædelser.

50. Klager bestrider denne argumentation. Han gør gældende, at de klager, der omtales af regeringen, ikke går ud på at godtgøre de påståede krænkelse, idet han reelt er udvist fra Frankrig.

2. Domstolens bemærkninger

a) Gældende principper

51. Domstolen henviser i denne henseende til principperne i dens dom *Y.P. og L.P. mod Frankrig* (nr. 32476/06, præmis 50 til 53, 2. september 2010).

b) Anvendelse af principperne

52. Domstolen henviser indledningsvist til, at klager havde indgivet en asylansøgning til det franske direktorat for flygtninge og statsløse, OFPRA, og at den blev afvist den 25. august 2015. Den 21. december 2016, dvs. efter indbringelse af sagen for Domstolen, afviste CNDA klagen over denne afgørelse.

Sideløbende havde klager gjort indsigelse mod afgørelsen om udvisning af 14. august 2015 for den administrative domstol i Paris, der afviste hans klage ved dom af 30. juni 2016. Klager ankede sagen for CAA i Paris.

53. Domstolen henviser til, at effektiviteten af en national klage i sager om udvisning eller udlevering navnlig kræver, at denne klage har fuld opsættende virkning (*Gebremedhin [Gaberamadhien] mod Frankrig*, nr. 25389/05, præmis 66, ECHR 2007-II, *Hirsi Jamaa m.fl. mod Italien* [Storkammeret], nr. 27765/09, præmis 200, ECHR 2012, eller for nyligt *Allanazarova mod Rusland*, nr. 46721/15, præmis 97, 14. februar 2017).

Domstolen bemærker i den foreliggende sag, hvor OFPRA havde truffet en afgørelse efter den prioriterede procedure (jf. ovenstående præmis 19), at en klage, der indgivet til CNDA, ikke tillægges opsættende virkning (jf. ovenstående præmis 42). Indbringelse af sagen for OFPRA skulle gøre det muligt for klager at blive midlertidigt i Frankrig, indtil der blev truffet en endelig afgørelse om hans ansøgning (*Sultani mod Frankrig*, nr. 45223/05, præmis 30 til 36, ECHR 2007-IV (uddrag) og ovennævnte *Y.P. og L.P.*, præmis 54 til 57). Ansøgningen indebar, at OFPRA skulle undersøge, om klager var blevet udsat

for de forfølgelser i sit hjemland, der omhandles i Genevekonventionen af 28. juli 1951 om flygtninges retsstilling, og om han i denne henseende skulle tilkendes flygtningestatus og de dertil knyttede rettigheder, herunder retten til ikke at blive udvist (artikel 1 og 33 (1) i Konventionen fra 1951). OFPRA's behandling af klagers asylansøgning skulle som følge heraf gøre det muligt for regeringen at afværge udsendelsen af klager til Marokko, hvis det blev fastslået, at han der ville blive udsat for behandlinger, der strider mod artikel 3 i Konventionen.

54. Domstolen henviser endvidere til, at artikel 13 i Konventionen ikke pålægger de kontraherende stater at indføre en toinstansordning i denne type sager; det er tilstrækkeligt, at der findes mindst én intern klageadgang, der opfylder de betingelser for effektivitet, som ønskes med denne bestemmelse, dvs. en klageadgang, der muliggør en omhyggelig kontrol og en vidtgående behandling af en påstand om en risiko for behandling, der strider mod artikel 3 i Konventionen og medfører en opsættende virkning i forhold til den anfægtede foranstaltning (*A.M. mod Nederlandene*, nr. 29094/09, præmis 62 og 70, 5. juli 2016, eller ovennævnte *Allanazarova*, præmis 98).

55. Domstolen vurderer, at den asylansøgning, som klager har indgivet til OFPRA i den foreliggende sag, gjorde det muligt for OFPRA at behandle spørgsmålet om realiteten af de risici, som han påstår at løbe i sit land, samtidig med, at han midlertidigt kunne blive i Frankrig, indtil der blev truffet en afgørelse om hans ansøgning. Domstolen vurderer i lyset af det ovenstående, at klager har udtømt et effektivt retsmiddel. Regeringens indsigelse skal hermed afvises.

56. Domstolen konstaterer endvidere, at dette klagepunkt ikke er åbenbart ugrundet i henhold til artikel 35, stk. 3 a) i Konventionen. Domstolen henviser i øvrigt til, at klagepunktet ikke kommer i konflikt med nogen anden afvisningsgrund. Klagen erklæres hermed for egnet til behandling.

B Om realiteten

1. Parternes argumenter

57. Klager klager for det første over at være blevet udvist, når han risikerede at blive behandlet i strid med artikel 3 i Konventionen, hvilket reelt viste sig at være sandt ved hans "forsvinden" umiddelbart efter ankomsten til Marokko.

Han klager for det andet over fængselsforholdene, der ifølge ham er en umenneskelig og vanærende behandling.

Han fremlægger for Domstolen til støtte for sine påstande et brev, som han havde skrevet, mens han var indsat i Tiflet. Han beskriver for det første forholdene i fængslet i Salé, der navnlig var vanskelige på grund af manglende hygiejne og gårdture. Han påstår, at han i 1½ måned uden hensyn til

sundhedstilstand sad i en overfyldt celle, der er inficeret af rotter og uden ordentlige sanitære forhold.

Klager fortæller, at han efter overførslen til fængslet ”Tiflet 1” ligeledes var fængslet under forhold, der strider mod artikel 3 i Konventionen. Han påstår, at han sad i en overfyldt celle uden adgang til dagslys og uden ordentlige sanitære forhold, hvor han fik fnat. Klager klager ligeledes over de medindsattes promiskuitet, der for størstedelens vedkommende var under psykiatrisk behandling, samt over manglende adgang til elementær hygiejne. Han påstår, at han sammen med 19 medindsatte startede en sultestrejke, der efter hans erklæringer ophørte efter tre måneder. De sultestrejkende skulle ifølge klagers erklæringer være blevet mishandlet af fængselsbetjentene.

På et tidspunkt i april 2016 blev klager overført til fængslet ”Tiflet 2”, hvor han straks blev sat i isolation i en celle på seks kvadratmeter, som han kun måtte forlade 15 minutter hver dag. Klager erklærer, at han på en ukendt dato blev overført til en anden celle. Han påstår ligeledes, at han har mistet en stor del af sin synsstyrke på grund af de behandlinger, han blev udsat for.

Klager bebrejder ligeledes de franske myndigheder for ikke at have anmodet de marokkanske myndigheder om en garanti for, at han ikke ville blive dømt endnu en gang for forhold, der lå til grund for domfældelsen over ham i Frankrig.

58. Regeringen gør gældende, at klager ikke beviste, at han var udsat for aktuelle og personlige risici for mishandling fra de marokkanske myndigheders side. Selv om han påstår, at han allerede ved ankomsten til Marokko blev arresteret og indsat i arresthuset i Salé, beviser klager på ingen måde, at han reelt skulle have været udsat for de behandlinger, der strider mod artikel 3 i Konventionen. Regeringen henviser i øvrigt til, at OFPRA havde vurderet, at der ikke var relevante eller individualiserede oplysninger, der understøttede klagers påstande.

2. Domstolens bemærkninger

59. I den foreliggende sag henviser Domstolen til de gældende principper inden for området (*J.K. m.fl. mod Sverige* [Storkammeret], nr. 59166/12, præmis 77-105, ECHR 2016) og navnlig til nærhedsprincippet. Domstolen henviser til, at den imidlertid må anse det for fastslået, at vurderingen foretaget af myndighederne i den pågældende kontraherende stat er adækvat og tilstrækkeligt understøttet af interne data og data fra andre troværdige og objektive kilder (*F.G. mod Sverige* [Storkammeret], nr. 43611/11, præmis 117, ECHR 2016).

60. Domstolen bemærker, at klager blev udvist til Marokko den 22. september 2015 på trods af den midlertidige foranstaltning i henhold til regel 39 i procesreglementet (ovenstående præmis 23). Det er som følge heraf den dato, der skal tages højde for ved vurdering af eksistensen af en risiko for, at han i

dette land ville blive udsat for behandlinger, der strider mod artikel 3 i Konventionen (*Mamatkoulov og Askarov mod Tyrkiet* [Storkammeret], nr. 46827/99 og 46951/99, præmis 69 og 74, ECHR 2005-I). Men dette forhindrer ikke Domstolen i at tage højde for yderligere oplysninger; de kan tjene til at bekræfte eller afkræfte, om den pågældende kontraherende part har vurderet, om en klagers frygt var berettiget (*Mamatkoulov og Askarov*, præmis 69-74, *Hirsi Jamaa m.fl. mod Italien* [Storkammeret], nr. 27765/09, præmis 121, ECHR 2012, og *X mod Schweiz*, nr. 16744/14, præmis 62, 26. januar 2017).

61. Domstolen påpeger, at klager var blevet dømt i Frankrig for terrorhandlinger, og at den i lighed med, hvad den henviste til i sagen *Daoudi mod Frankrig* (nr. 19576/08, præmis 65, 3. december 2009), igen ønsker at forsikre om, at den har en klar bevidsthed om rækkevidden af den fare, som terror udgør for samfundet, og som følge heraf om vigtigheden af indsatsen mod terrorbekæmpelse. I en situation med en sådan trussel vurderer Domstolen, at det er legitimt, at de kontraherende stater udviser stor håndfasthed over for personer, der deltager i terrorhandlinger, som den under ingen omstændigheder kan støtte (jf., *mutatis mutandis*, *Saadi mod Italien* [Storkammeret], nr. 37201/06, præmis 137, ECHR 2008, *Ismoilov m.fl. mod Rusland*, nr. 2947/06, præmis 126, 24. april 2008, og *A. m.fl. mod Storbritannien* [Storkammeret], nr. 3455/05, præmis 126, ECHR 2009).

62. Domstolen tillægger for det første med hensyn til de risici, som klager påstår at have været udsat for på grund af gennemførelsen af udvisningen til Marokko, den rapport, der er udarbejdet af Amnesty International (jf. ovenstående præmis 45), ifølge hvilken Marokko har truffet foranstaltninger til forebyggelse af tortur og umenneskelige og vanærende behandlinger, stor betydning. Domstolen deler den konklusion, som OFPRA (jf. ovenstående præmis 19) er nået frem til: arten af domfældelsen over klager samt de nationale og internationale kontekster, der er dybt og varigt mærket af terrorbekæmpelsen, forklarer, at klager kunne være omfattet af kontrol- og overvågningsforanstaltninger, da han vendte tilbage til Marokko, uden at disse dog, *ipso facto*, må udgøre en behandling, der er i strid med artikel 3 i Konventionen. Domstolen henviser, lige som OFPRA, til, at klager hverken over for de nationale domstole eller for Domstolen har fremlagt beviser, der kan fastslå, at personer, som fremstår som medskyldige og er retsforfulgt i Marokko, var blevet udsat for behandlinger, der kan sidestilles med umenneskelige og vanærende behandlinger under efterforskningen eller den efterfølgende retssag.

Denne vurdering af de risici, som klager måtte have været udsat for på tidspunktet for udvisningen, er efterfølgende bekræftet af andre forhold, som Domstolen har fået kendskab til. Blot den omstændighed, at klager ”forsvandt” allerede ved ankomsten, er ikke tilstrækkeligt til at fastslå klagepunktets berettigelse. Domstolen bemærker i denne henseende, at klager var varetægtsfængslet fra den 22. september 2015 til den 2. oktober 2015, inden han blev indsat i arresthuset i Salé (jf. ovenstående præmis 31 og 32) og derefter

overført til arresthuset i Tiflet. Det fremgår af sagens akter, at han fik adgang til en advokat allerede ved tilbageholdelsen, at han ikke har påstået, at han ikke har kunnet holde kontakten med advokaten under hele sagen, og at han blev løsladt den 21. december 2016.

På dette trin i behandlingen finder Domstolen det nødvendigt at skelne mellem den foreliggende sag og andre sager. Domstolen vurderer for det første, at sagen adskiller sig fra sagen *M.A. mod Frankrig* (nævnt ovenfor), for så vidt som klager i sidstnævnte sag blev sendt tilbage til et land, der til forskel fra Marokko ikke havde iværksat konkrete foranstaltninger til forebyggelse af risikoen for tortur i fængslerne. Desuden var M.A. stadig fængslet, da hans klage blev behandlet af Domstolen og kunne ikke give Domstolen yderligere oplysninger til støtte for sine påstande (jf. ovenstående præmis 60), til forskel fra klager. For sidstnævnte bekræfter disse informationer, at den risiko, som han påberåbte sig, reelt ikke blev realiseret. For det andet vurderer Domstolen, at den foreliggende sag ligeledes adskiller sig fra sagen *X. mod Schweiz* (nr. 16744/14, præmis 63, 26. januar 2017), hvori klager, der blev sendt tilbage til Sri Lanka, påberåbte sig en tredjemands, Y, situation, der reelt havde været udsat for behandlinger, der var i strid med artikel 3, da han vendte tilbage til dette land. I denne sag kunne X, til forskel fra klager, fastslå, at tredjemand, som han sammenlignede sig med, reelt havde været udsat for umenneskelige og vanærende behandlinger.

Med alle de oplysninger, som Domstolen er gjort bekendt med (jf. *Saadi*, præmis 142), udleder Domstolen, at der i den foreliggende sag ikke er tilstrækkeligt med oplysninger, der viser, at der på dagen for klagers udvisning var en risiko for behandlinger, der strider mod artikel 3.

63. Med hensyn til fængselsforholdene i Marokko, som klager under alle omstændigheder ikke havde oplyst for OFPRA, bemærker Domstolen, at klager på trods af løsladelsen og kontakt med den marokkanske advokat til støtte for sine påstande begrænser sig til at fremlægge et simpelt håndskrevet dokument, hvori hans forhold i fængslet beskrives, uden noget som helst bevis, som for eksempel lægeerklæringer, der kan fastslå, at fængselsforholdene havde overskredet den nødvendige alvorstærskel og udgjorde en tilsidesættelse af artikel 3 i Konventionen.

64. Der kan følgelig ikke konstateres en tilsidesættelse af artikel 3 i Konventionen.

II. OM DEN PÅSTÅEDE OVERTRÆDELSE AF ARTIKEL 34 I KONVENTIONEN

65. Klager påstår, at den indklagede stat ved at overgive ham til de marokkanske myndigheder i strid med den foranstaltning, der er anført af Domstolen i medfør af regel 39 i procesreglementet, har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til

artikel 34 i Konventionen, der har følgende ordlyd:

”Domstolen kan modtage klager fra enhver person, enhver ikkestatslig organisation eller gruppe af enkeltpersoner, der hævder at være blevet krænket af en af de høje kontraherende parter i de rettigheder, der er anerkendt ved denne Konvention eller de dertil knyttede protokoller. De høje kontraherende parter forpligter sig til ikke på nogen måde at lægge hindringer i vejen for den effektive udøvelse af denne ret. De høje kontraherende parter forpligter sig til ikke på nogen måde at lægge hindringer i vejen for den effektive udøvelse af denne ret.”

A. Om antagelse til behandling

1. Parternes argumenter

66. Regeringen påberåber sig endelig en indsigelse mod sagens antagelighed grundet i klagens præmature karakter, idet den angår klagepunktet om tilsidesættelse af artikel 34 i Konventionen.

Regeringen henviser til, at den sag, som klager har anlagt ved de administrative domstole, såvel mod afgørelsen af 14. august 2015 om udvisning som afgørelsen af 21. september 2015, hvori destinationslandet blev fastsat, fortsat verserer. Eksistensen af denne klage medfører følgelig, at ovennævnte klage er præmatur.

67. Klager gør indsigelse mod denne påstand. Han gør gældende, at de klager, der omtales i ovenstående præmis, ikke går ud på at godtgøre de påståede krænkelser, idet han reelt har forladt Frankrig.

2. Domstolens bemærkninger

68. Domstolen henviser til den rent proceduremæssige karakter af et klagepunkt om tilsidesættelse af artikel 34 i konventionen, hvis antagelighed ikke kan bestrides (jf. *Ergi mod Tyrkiet*, 28. juli 1998, præmis 118, *Recueil des arrêts et décisions* (samlingen af domme og afgørelser) 1998-IV og *Pivovarnik mod Ukraine*, nr. 29070/15, præmis 52, 6. oktober 2016). Regeringens indsigelse mod sagens antagelighed afvises hermed.

B Om realiteten

1. Parternes argumenter

69. Klager henviser til, at regeringen har gjort alt, hvad der stod i dens magt, for at udvise ham som et politisk budskab.

Han understreger, at præfekturet den 21. september 2015, hvor det blev kontaktet af hans advokat, havde bekræftet, at der endnu ikke var truffet en afgørelse. Det var endvidere ikke lykkedes for hans advokat at træffe en kontaktperson i præfekturet den 22. september 2015.

Endelig understreger klager, at hans fly stadig ikke var lettet kl. 12.45. Han udleder deraf, at regeringen rent praktisk havde mulighed for at forhindre hans udvisning.

70. Regeringen vil dog gerne minde om, at den fuldt ud samarbejder med Domstolens justitskontor for at sikre, at de foranstaltninger, der træffes i medfør af regel 39 i Domstolens procesreglement, udføres. I denne henseende tager underdirektoratet for menneskerettigheder i udenrigsministeriet og ministeriet for international udvikling straks efter forelæggelse af sagen via Domstolens justitskontor kontakt med det kompetente underdirektorat i indenrigsministeriet for øjeblikkeligt at udsætte tilbagesendelsesforanstaltningen. Indenrigsministeren tager derefter øjeblikkeligt kontakt til personalet for udrejsecentre eller venteområderne for at forhøre sig om snarlig flyafgang og informere dem om Domstolens afgørelse og om forpligtelsen til at udsætte udsendelsen.

71. I den foreliggende sag henviser regeringen til, at justitskontoret ved Domstolen først kontaktede regeringen kl. 10.45, og at det skete med henblik på fastsættelse af datoen for udvisning af klager. Kl. 12.05 underrettede justitskontoret regeringen om vedtagelse af den midlertidige foranstaltning, der er nævnt i ovenstående præmis 23. Regeringen understreger, at denne foranstaltning blev truffet, inden den havde meddelt justitskontoret de ønskede oplysninger.

Indholdet af den midlertidige foranstaltning blev straks videregivet til de kompetente tjenester i indenrigsministeriet. Det meget korte tidsrum mellem forkyndelse af den midlertidige foranstaltning (kl. 12.05) og flyets afgang (kl. 12.35) gjorde det ikke muligt for regeringen at forhindre flyet i at lette.

Regeringen konkluderer, at den har iværksat alt for at efterleve den midlertidige foranstaltning og konkluderer, at den ikke kan se, at den skulle have tilsidesat artikel 34 i Konventionen.

2. Domstolens bemærkninger

72. Domstolen har i sagen *Savridin Dzhurayev mod Rusland* (nr. 71386/10, præmis 211 til 213, ECHR 2013 (uddrag)) henvist til de midlertidige foranstaltningers afgørende betydning og vitale rolle i konventionssystemet (jf. ligeledes *Trabelsi mod Belgien*, nr. 140/10, præmis 144, ECHR 2014 (uddrag), *Mamazhonov mod Rusland*, nr. 17239/13, præmis 214, 23. oktober 2014 eller endvidere *M.A. Mod Frankrig*, nr. 9373/15, præmis 64, 1. februar 2018). Den henviser dertil.

73. Domstolen henviser ligeledes til, at den i forbindelse med behandling af et klagepunkt i henhold til artikel 34 vedrørende en kontraherende stats påståede manglende overholdelse af en midlertidig foranstaltning ikke tager hensigtsmæssigheden af sin afgørelse om anvendelse af den pågældende foranstaltning op til fornyet overvejelse (*Paladi mod Moldova* [Storkammeret], nr. 39806/05, præmis 92, 10. marts 2009 og *Al-Saadoon og Mufdhi mod Storbritannien*, nr. 61498/08, præmis 161, ECHR 2010). Det tilkommer den indklagede regering at bevise, at den midlertidige foranstaltning er respekteret, eller i undtagelsestilfælde, at bevise, at en objektiv hindring forhindrede den i at efterkomme foranstaltningen, og at den havde iværksat samtlige forholdsregler,

der med rimelighed kan forventes, for at fjerne hindringen og for at holde Domstolen underrettet om situationen.

74. Domstolen konstaterer, hvilket erkendes af regeringen, at den midlertidige foranstaltning ikke blev efterkommet. Den påstår, at den rent praktisk ikke havde tid til at forhindre klagers udvisning.

Domstolen skal hermed i den foreliggende sag afgøre, om der var objektive hindringer, som forhindrede regeringen i at efterkomme den midlertidige foranstaltning i tide (*D.B. mod Tyrkiet*, nr. 33526/08, præmis 67, 13. juli 2010).

75. Domstolen er fuldt bevidst om, at det kan være nødvendigt for de kompetente myndigheder at iværksætte en udvisning hurtigt og effektivt. Betingelserne for en sådan iværksættelse må dog ikke have til formål at fratage den udviste person retten til at indgive en begæring om en midlertidig foranstaltning for Domstolen.

76. Domstolen bemærker, at det fremgår af sagens omstændigheder (ovenstående præmis 21 og 22), selv om indenrigsministeren den 14. august 2015 havde besluttet at udvise klager, at afgørelsen først blev forkyndt for ham den 22. september 2015, dvs. mere end en måned senere. Domstolen fremhæver den unormalt lange periode inden forkyndelsen, som ikke burde indebære særlige vanskeligheder, idet klager var indsat i fængslet i Réau.

Den bemærker ligeledes, at dagen for den sene forkyndelse ligeledes var den dag, hvor klager blev løsladt.

Domstolen henviser også til, at forkyndelse af de to afgørelser om udvisning og udpegelse af Marokko som destinationsland, der skulle forenes med den reelle udvisning af klager, først blev afsluttet på dagen for klagers løsladelse.

Domstolen bemærker efterfølgende, at klager øjeblikkeligt efter sin løsladelse blev ført til lufthavnen for at blive sendt tilbage til Marokko. Den konstaterer, at der forud for gennemførelsen af en sådan udvisning nødvendigvis er visse skridt, hvoraf det mest indlysende er at reservere en flybillet. Den noterer sig ligeledes, at klagers advokat har påstået, uden at det afvises af regeringen, at præfekturet i Seine et Marne samme dag over for ham havde bekræftet, at der endnu ikke var trukket en afgørelse.

Domstolen henviser således til, at tilbagesendelsen af klager til Marokko skete fem timer efter forkyndelsen af afgørelsen om udvisning, der imidlertid var truffet mere end en måned før forkyndelsen heraf.

Domstolen påpeger, at det fremgår af denne kontrast, at klager ikke havde en tilstrækkelig frist til reelt at anmode Domstolen om en udsættelse af en afgørelse, som den indklagede stat imidlertid havde truffet for længe siden.

77. Domstolen konkluderer, at de franske myndigheder bevidst og irreversibelt har reduceret niveauet for beskyttelse af rettighederne

i artikel 3 i Konvention, som klager søgte at få respekteret ved at indgive en anmodning til Domstolen. Under de givne omstændigheder har udvisningen i den foreliggende sag mildest talt gjort en eventuel konstatering af overtrædelse af konventionen uanvendelig, idet klager blev udsendt til et land, der ikke er omfattet af dette instrument, og hvor han risikerer at blive udsat for behandlinger, der strider mod Konventionen.

78. Domstolen konkluderer herefter, at de franske myndigheder ikke har opfyldt sine forpligtelser i henhold til artikel 34 i Konventionen.

[...]

PÅ BAGGRUND AF DISSE PRÆMISSER

1. *udtaler* Domstolen enstemmigt, at klagen om overtrædelse af artikel 3 i Konventionen antages til behandling, og at klagen med hensyn til det øvrige afvises;
2. *udtaler* Domstolen enstemmigt, at der ikke er sket en overtrædelse af artikel 3 i Konventionen;

3. *udtaler* Domstolen med seks stemmer mod én, at Frankrig har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 34 i Konventionen;
4. *udtaler* Domstolen enstemmigt, at konstateringen af tilsidesættelsen af artikel 34 i Konventionen i sig selv udgør en tilstrækkelig og rimelig erstatning for klagers lidte, ikke-økonomiske skade;
5. *afviser* Domstolen enstemmigt påstanden om passende erstatning for det øvrige.

Affattet på fransk og derefter meddelt skriftligt den 19. april 2018 i medfør af regel 77, stk. 2 og 3 i Domstolens procesreglement.

Claudia Westerdiek
Justitssekretær

Angelika Nußberger
Formand

Der er til nærværende dom i henhold til artikel 45, stk. 2, i Konventionen og regel 74, stk. 2, i procesreglementet vedlagt et særskilt votum afgivet af dommer O’Leary.

A.N.
C.W.

DO

MMER O'LEARYS DELVIST ENSTEMMIGE MENING OG DELVISE DISSENS

1. I den foreliggende sag står afdelingen endnu en gang over for den vanskelige konstellation med udvisning til oprindelseslandet af en person, der er dømt i Frankrig for terrorhandlinger, med behandling af risikoen, som denne person ville kunne løbe, i medfør af artikel 3 i Konventionen, og spørgsmålet, om den indklagede stat havde respekteret de forpligtelser, der påhviler den i medfør af artikel 34 i Konventionen henset til omstændighederne i forbindelse med udvisningen.

A. Om artikel 3 i Konventionen

2. Jeg deler under de givne omstændigheder afdelingens beslutning om ikke-tilsidesættelse af denne artikel i den foreliggende sag.

3. Klager blev udvist efter afvisning fra Det Franske Direktorat for Flygtninge og Statsløse, OFPRA, af hans asylansøgning og på grundlag af en afgørelse om udvisning og en afgørelse om fastsættelse af destinationslandet. Som det fremgår af afdelingens dom, har klager hverken for OFPRA eller regeringen fremlagt oplysninger, der kunne fastslå, at der er alvorlig grund til at antage, at hans udvisning til Marokko for ham ville indebære en reel og konkret risiko for at blive udsat for en behandling, der strider mod artikel 3 i Konventionen¹. Efter min mening opfylder den behandling, som Domstolen har foretaget af omstændighederne i den foreliggende sag, den vægt, den tillægger den detaljerede og begrundende afgørelse fra OFPRA og navnlig kravet om, at klager skulle understøtte sine påstande om den individuelle risiko, han påstod at løbe, de principper, der er fastlagt i retspraksis. Afdelingen har udvist den omhu, som Storkammeret henviste til i dommen *Saadi*, og den har omhyggeligt undersøgt de oplysninger, som den har fået forelagt².

4. Det skal bemærkes, at afdelingen i en dom af 1. februar sidste år nåede frem til en anden konklusion med hensyn til udvisning til Algeriet af en algerisk statsborger, der ligeledes var dømt i Frankrig for terrorhandlinger³. Der er fremført to forhold i præmis 62 i dommen *A.S.* til at forklare den påståede skelnen mellem disse to sager: Marokko havde til forskel fra Algeriet iværksat konkrete foranstaltninger til forebyggelse af risikoen for tortur i fængslerne, og klager i *M.A.* var stadig fængslet og kunne således ikke give Domstolen yderligere oplysninger til støtte for sine påstande. Til gengæld kunne hr. A.S. fremsende sådanne oplysninger og disse bekræftede, at den risiko, som han påberåbte sig, reelt ikke var realiseret.

¹ Jf. præmis 62 i afdelingens dom og kravene, der henvises til i Storkammerets sager *F.G. mod Sverige*, nr. 436/11, præmis 113-116 og 120, 23. marts 2016, og *J.K. mod Sverige*, nr. 59166/12, præmis 85-86 og 91, 23. august 2016.

² Jf. *Saadi mod Italien* [Storkammeret], nr.37201/06, 28. februar 2008, præmis 142.

³ *M.A. mod Frankrig*, nr. 9373/15, 1. februar 2018.

5. Selv om det første forhold reelt kunne være relevant⁴, står det ikke desto mindre fast, at den reelle forskel mellem sagerne *M.A.* og *A.S.* ligger i den detaljerede og individualiserede analyse af den påståede risiko, der er foretaget i den foreliggende sag i henhold til Domstolens retspraksis, til forskel for den generaliserede og *in abstracto*-analyse uden individuel behandling, der blev foretaget i sagen *M.A.*⁵ Selv om Domstolen i den foreliggende sag accepterer den risikovurdering, der blev foretaget af OFPRA, afviger den i den tidligere sag fra den analyse, der blev foretaget af denne myndighed, uden reelt at forklare hvorfor. Analysepunkterne, der findes i præmis 62 i dommen *A.S.*, manglede i den tidligere dom *M.A.* på trods af, at de foregående tilfælde med udvisning og omstændighederne med fængsling af de to klagere, i forbindelse med at de vendte tilbage til deres respektive lande, var meget ens: begge blev arresteret af ordensmagten, da flyene fra Frankrig landede, de blev begge varetægtsfængslet i en periode på mellem 8 til 10 dage⁶, efterfølgende fremstillet for en dommer og derefter bistået af en advokat⁷. Selv om det er sandt, at klager i *A.S.* var blevet løsladt på tidspunktet, hvor afdelingen traf sin afgørelse, skyldes det udelukkende, at han var blevet fængslet i Marokko for de samme forhold, som han allerede havde afsonet dom for i Frankrig⁸. Det er forkert at hævde, til forskel fra hr. *A.S.*, at klager i sagen *M.A.*, der var repræsenteret ved franske og algeriske advokater, ikke skulle kunne have givet Domstolen yderligere oplysninger til støtte for sine påstande. De to klagere kunne ikke blot have gjort det gældende, men de gjorde det også.

B. Om overholdelse af forpligtelser i medfør af artikel 34 i Konventionen

4

⁴ Der redegøres i to rapporter fra Amnesty International og det amerikanske udenrigsministerium, der er nævnt i præmis 45 og 46 i dommen fra afdelingen, for iværksatte foranstaltninger i Marokko til at forbedre respekten for menneskerettighederne. Det fremgår imidlertid af andre uddrag af samme dokumenter, at "torture and ill-treatment remain all too frequent" eller, at "there was a pattern of torture and mistreatment during arrest and detention". Sagerne *M.A.* og *A.S.* viser, alt efter valget af midler og deres oprindelse, at de aktuelle forhold på stedet i det ene eller andet destinationsland kan fremstilles forskelligt. Med hensyn til forskellige opfattelser af situationen i Marokko, jf. *A.J. mod Sverige* (dec.), nr. 13508/07, præmis 54, 62-63, 8. juli 2008; *Boutagni mod Frankrig*, nr. 42360/08, præmis 36-40, 18. februar 2011; *Ouabar mod Belgien*, nr. 26417/10, 2. juni 2015; *Rafaa mod Frankrig*, nr. 25393/10, præmis 41, 30. maj 2013, og *X. mod Sverige*, nr. 36417/16, præmis 52 og 57, 9. januar 2018.

⁵ Jeg henviser for yderligere oplysninger til min dissens i sagen *M.A.*

⁶ Hvor klagers nære i sagen *M.A.* blev informeret ved hans ankomst, i det mindste i starten om stedet for hans tilbageholdelse (præmis 39 i dissensen i *M.A.*), så fik *M.A.*'s familiemedlemmer først informationer om stedet flere dage efter hans ankomst til Marokko (præmis 32 dom *A.S.*).

⁷ Jf. præmis 22 og 24 i dommen *M.A.* og præmis 39 i dissensen; præmis 31-33 i dommen *A.S.*

⁸ Domfældelsen over *A.S.* i første instans i Marokko viser, at de marokkanske myndigheder i starten reelt ikke havde anvendt princippet *ne bis in idem* - præmis 20 og 34-35.